

Sovittu juttu vai jatkuva säästökohde?

Lyhyt johdatus kehitysyhteistyömäärärahojen matematiikkaan

Hallituksen yhteinen 0,7-tavoite?

Hallitusohjelman teksti:

Hallituksen tavoitteena on varmistaa tasainen määrärahakehitys, jonka puitteissa 0,7 % määrärahataso BKTL:stä ja Suomen kansainväliset sitoumukset voidaan saavuttaa.

Hallitusohjelman Liite 2 - Menojen muutokset:

Kehitysyhteistyö: taso jäädytetään vuosina 2013 ja 2014

Hallituskauden puolivälissä ohjataan päästöoikeuksien huutokaupasta saatuja tuloja ilmatorahtoitukseen ja kehitysyhteistyöhön. Tässä yhteydessä tavoitteena on kehitysyhteistyön BKTL-osuuden nousu hallituskaudella.

Hallitusohjelmassa vahvistettiin Suomen sitoumus nostaa kehitysyhteistyövarojen taso **0,7 prosenttiin BKTL:sta vuoteen 2015 mennessä**, mutta samalla hallitus haki säästöjä jäädyttämällä kehitysyhteistyövarat euromääräisesti vuoden 2012 tasolle. Tämän lisäksi hallitus päätti viime syksyn budjettiriihessään leikata vielä 30 miljoonaa euroa määrärahoista.

Jäädytyspäätös tarkoittaa tämänhetkisen talouskasvuennusteen valossa kehitysyhteistyövarojen jäämistä tänä vuonna **0,56 prosenttiin bruttokansantulosta**. Tavoitevuonna 2015 BKTL-osuus voi pahimmassa tapauksessa laskea jopa alle 0,5 prosentin sen sijaan, että tavoitetaso 0,7 prosenttia saavutettaisiin.

Kaiken kaikkiaan kehitysyhteistyövarojen jäädytys- ja leikkauspäätöksillä on haettu tämän hallituksen aikana **yhteensä 282 miljoonan euron säästöt** vuosille 2013-2015.

Hallituksen hyvä tahto ja rahanjaon realismi ovat siis kaukana toisistaan, kun kehitysyhteistyövarat ovat jatkuva säästökohde, vaikkei 0,7-sitoumuksista ole avoimesti sanouduttu irti. Myös tämän kevään kehysriihen alla on liikunut huhuja lisäleikkausten uhkasta.

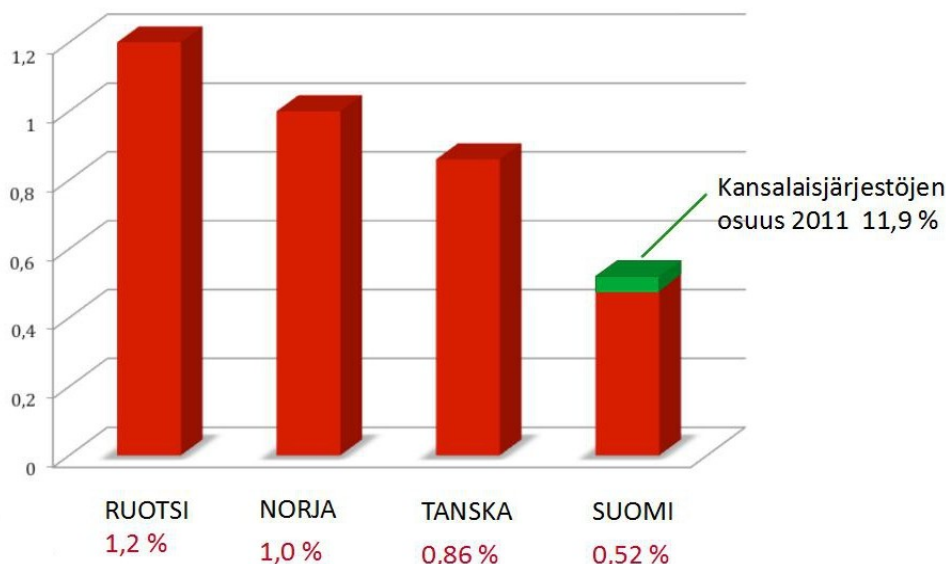
Kevään 2013 kehysriihessä otetaan myös mittaa hallitusohjelman kirjauksesta, jonka mukaan päästökauppatuloja suunnataan hallituskauden puolivälissä ilmatorahtoitukseen ja kehitysyhteistyöhön. Viime vuoden puolella käynnistyneestä huutokaupasta on jo kertynyt tuloja, ja nyt on niiden jakamisen aika.

Entä muut?

Vertaismaamme Ruotsi, Norja ja Tanska ovat kaikki saavuttaneet 0,7-tavoitteen ja ylittäneet sen reilusti. Esimerkiksi Tanskassa vahva sitoutuminen rahoituksen turvaamiseen näkyy siinä, ettei edes maan oikeistopopulistinen puolue olisi valmis pudottamaan kehitysyhteistyön osuutta alle 0,7 prosenttiin. Muissa Pohjoismaissa kehitysyhteistyösitoumusten saavuttaminen nähdään ulkopoliittisena uskottavuuskysymyksenä.

Myös Luxemburg, joka voitti Suomen kilpailussa YK:n turvallisuusneuvoston vaihtuvan jäsenen paikasta, täyttää rikkaiden maiden yhdessä antaman 0,7-sitoumuksen. Tämä vaikutti varmasti ainakin monien kehitysmaiden äänestyspäätökseen.

Kehitysyhteistyön määrärahat % bruttokansantulosta 2011

Päästökauppatuloista ihmelääke?

Hallitusohjelma:

Hallituskauden puolivälissä ohjataan päästöoikeuksien huutokaupasta saatuja tuloja ilmatorahtuukseen ja kehitysyhteistyöhön. Tässä yhteydessä tavoitteena on kehitysyhteistyön BKTL-osuuden nousu hallituskaudella.

Hallitus on siis päättänyt kursia kehitysrähtuksen aukkoa EU:n päästöoikeuksien huutokaupasta saatavilla tuloilla. Huutokauppatuloille on kuitenkin monta ottajaa, kun tulojen jakoavaimesta päätetään kevään kehysriihessä. Ongelmana on myös jaettavan kakun koko: Päästöoikeuksien markkinoilla on tällä hetkellä ylitärintaa taantumasta ja jaettujen oikeuksien liian suuresta määrästä johtuen, mikä pitää hinnan alhaisena.

Vielä muutama vuosi sitten, kun päästöoikeuden hinta liikkui aivan eri tasolla, arvioitiin Suomen huutokaupasta saatavaksi vuosittaiseksi tuloksi useita satoja miljoonia euroja. **Nyt luvassa on vain noin 75 miljoonaa vuodessa.**

Päästöoikeuksia huutokaupattiin tällä viikolla hieman yli kolmen euron hintaan. Kun päästöhutokaupparjestelmää luotiin, uskottiin hinnan muodostuvan kymmenkertaiseksi tähän verrattuna. Tiistaina 12. maaliskuuta jouduttiin jopa perumaan huutokauppa päästöoikeuksien hinnan painuessa liian alhaiseksi.

Tähän mennessä **huutokauppatuloja on kertynyt Suomelle yhteensä hieman yli 28 miljoonaa euroa** siitä lähtien, kun kauppa käynnistyi vuoden 2012 lopulla. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka 100 prosenttia päästökauppatuloista käytettäisiin kehitysyhteistyöhön, nousisi Suomen BKTL-osuus vain muutaman prosentin sadasosan. Päästöhuutokauppaa voi seurata:

www.energiamarkkinavirasto.fi/alasivu.asp?gid=510&pgid=510&languageid=246

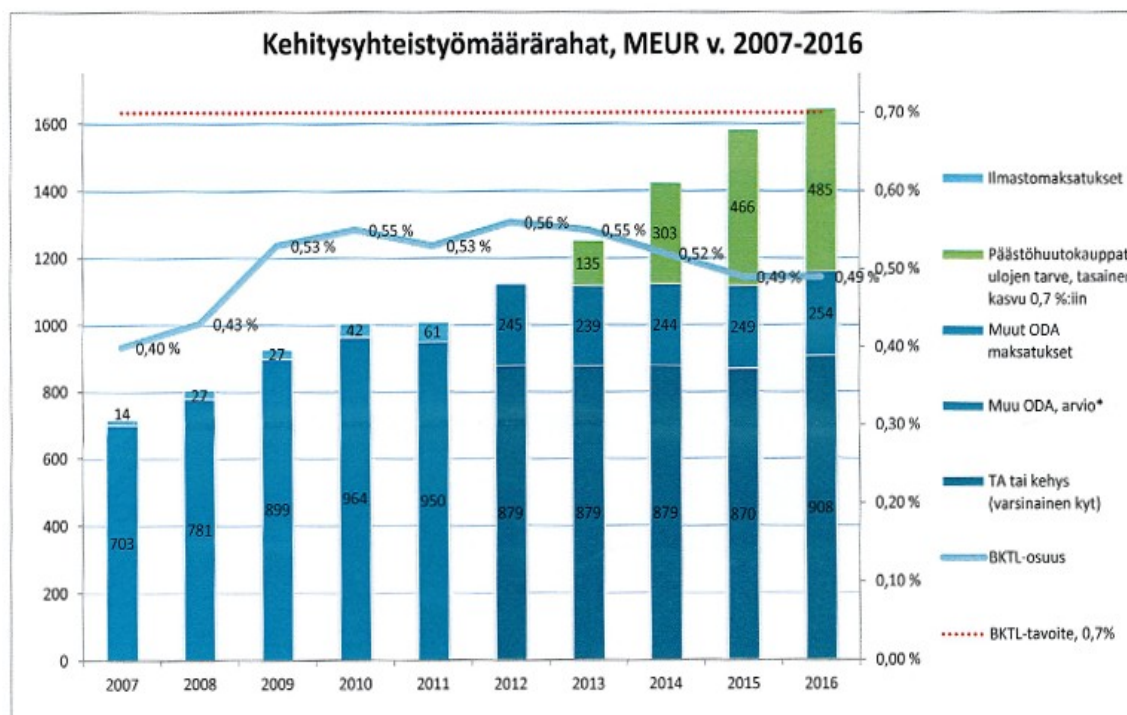
Ilmastorahoitus nakertaa kehitysyhteistyövaroja

Hallitus on päättänyt ottaa kehitysmaiden ilmastotoimiin käytettävät varat kehitysyhteistyömäärärahoista. **Vuoden 2013 budjetti sisältää ilmastorahaa 64 miljoonaa euroa**, yli 20 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2012.

Jos ilmastorahoitus katetaan varsinaisesta kehitysyhteistyöstä, jonka taso on siis päätetty jäädyttää vuosina 2013 ja 2014, tulee köyhyyden vähentämiseen jäämään lähivuosina entistä vähemmän rahaa. Suomen ilmastorahoitussitoumukset tulevat myös kasvamaan lähivuosina, sillä YK:n ilmastoneuvotteluissa on sovittu kansainvälisen ilmastorahoituksen määrän lähes kymmenkertaistamisesta vuoteen 2020 mennessä.

Mitä rahoitusvajeen kattamiseksi tarvittaisiin?

Kehitysyhteistyön rahoituksen ennakoitavuus ja aito pyrkimys 0,7-tavoitteen saavuttamiseen edellyttäisivät lisärahoitusta valtion budjetista. Ulkoministeriön mukaan lisärahoituksen tarve olisi 135–455 miljoonaa euroa vuodessa, eikä päästöhuutokauppa tule nykyisellään näin suuria summia tuottamaan. Kuten oheisesta kuvasta käy ilmi, kasvaa tavoitteen ja todellisuuden välinen kuilu jatkuvasti (Lähde: Ulkoministeriön kehityspoliittinen osasto):

*Muu ODA perustuu arvioon varsinaisen kehitysyhteistyön ulkopuolisista valtion kehitysyhteistyöhön kohdistuvista määrärahoista. Talousarviossa tehty arvio ilmastorahoitukseksi vuodelle 2012 on 68 milj. euroa ja vuodelle 2013 64 milj. euroa.

Lisätietoja

Kehityspoliittinen asiantuntija **Pauliina Saares**

pauliina.saares@kepa.fi

050-317 6738